

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 9

(2008–2009)

Om lov om endring i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven)

Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 24. oktober 2008, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Stoltenberg II)

1 Innledning

Regjeringen mener det er behov for en mer helhetlig, effektiv og styrket bistand til skredforebygging, og har bestemt at de statlige forvaltningsoppgavene innen skredforebygging skal ivaretas av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). En slik ny organisering gjør det nødvendig å foreta en endring i § 1, første ledd i naturskadeloven, og dette er bakgrunnen for denne odelstingsproposisjonen.

Forslaget endrer ikke kommunenes ansvar i forhold til sikring mot naturskader.

2 Bakgrunn for lovforslaget

En rekke statlige aktører har roller knyttet til skredforebyggende aktiviteter, og organiseringen av arbeidet med skredforebygging i staten har vært utredet i flere omganger. En interdepartemental arbeidsgruppe under ledelse av Landbruks- og matdepartementet har gjennomført vurderinger knyttet til kartleggings-, overvåkings- og tiltaksbehov knyttet til fare for store fjellskred, samt tiltak for bedre koordinering av statens innsats i forhold til alle typer skred. Som en oppfølging av dette arbeidet nedsatte Regjeringen under ledelse av Olje- og energidepartementet en interdepartemental ar-

beidsgruppe som skulle utrede modeller for en sentral skredetat. Som en oppfølging av dette foreslår Regjeringen i St.meld. nr. 22 (2007-2008) Om samfunnssikkerhet at Norges vassdrags- og energidirektorat skal ivareta statlige forvaltningsoppgaver innen skredforebygging. Det vises til pkt. 3.6 på s. 24 følgende i meldingen.

Etter naturskadeloven § 20 plikter kommunen å treffe forholdsregler mot naturskader slik som bestemt i plan- og bygningsloven, samt ved nødvendige sikringstiltak. Mange allerede utbygde arealer i Norge ligger i områder med skredfare. For utbygde områder med utilfredsstillende sikkerhet kan sikringstiltak redusere risikoen. Sikring innebærer fysiske tiltak som reduserer sannsynligheten for at skred utløses eller som begrenser konsekvensene av skred. Dette kan omfatte ulike typer anlegg så som drenering, stabiliserende motfyllinger, voller som leder eller stopper skredmassene og så videre. Utfordringene ved bl.a. skredfare vil i noen tilfelle være for store til at kommunene klarer å håndtere dem alene. I følge undersøkelser gjennomført av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Fylkesmennene har kommunene behov for statlig bistand både i form av kompetanse om skred og ressurser til kartlegging, overvåking og sikring.

Det er forutsatt i forarbeidene til naturskadeloven at det skal ytes statlige tilskudd til sikring mot naturskader. Statens naturskadefond har med

hjemmel i naturskadeloven § 1 gjennom årene fordelt de bevilgede midlene til ulike sikringstiltak. I 2008 er bevilgningen til tilskudd til sikringstiltak mot naturskader ca. 9 mill. kroner. Bevilgningen har de senere årene i sin helhet gått til sikringstiltak mot skred. Den nye organiseringen av ansvaret for statens forvaltningsoppgaver innen skredforebygging innebærer at Statens naturskadefonds oppgave med å fremme sikring mot naturskade, og å yte tilskudd til sikringstiltak, blir foreslått overført til Norges vassdrags- og energidirektorat under Olje- og energidepartementet.

3 Høringsforslaget

Naturskadeloven § 1, første ledd lyder i dag slik:

- «§ 1. Statens naturskadefond har til oppgave:
1. å yte erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikring,
 2. å fremme sikring mot naturskade, og
 3. å yte tilskott til sikringstiltak.»

Etter forslaget vil Statens naturskadefond heretter bare få de oppgaver som er nevnt i pkt. 1. I høringsbrevet foreslo videre departementet at forskrift om tilskudd til sikring mot naturskader (FOR 2007-05-09 nr. 499) ble opphevet.

I høringsbrevet ble det også foreslått en endring i § 20 i naturskadeloven for å få inn riktig henvisning til den nye plan- og bygningsloven. Dette forslaget er tatt inn i Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (byggesaksdelen) og faller derfor bort i nærværende lovforslag.

4 Høringen

Landbruks- og matdepartementet sendte forslaget om endringer i § 1 i naturskadeloven ut på høring i et høringsbrev datert 9. juli 2008 med høringsfrist 1. september 2008. Høringsbrevet ble sendt til alle departementene, alle fylkesmennene, Styret for Statens naturskadefond, Ankenemnda for Statens naturskadefond, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes Sentralforbund, Norsk naturskade-pool, Forbrukerrådet, Konkurransetilsynet, Finansnæringens hovedorganisasjon, Sametinget, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norges vassdrags- og energidirektorat, Skogbrand Forsikringsselskap Gjensidig og Statskog SF.

Departementet mottok til sammen 26 hørings-

uttalelser, hvorav 10 fra departementer, 8 fra fylkesmannsembeter og 8 fra de andre som fikk høringsbrevet tilsendt. Alle høringsinstansene er positive til at forvaltningsansvaret for skredforebyggende arbeid nå samles på ett sted. Følgende uttalelse fra Fylkesmannen i Hordaland kan være representativ for flere av dem som har kommentert lovendringen ut over å skrive at de ikke har noe bemerkelse:

«NVE har, som det vert påpeikt i høringsbrevet, eit godt utbygd regionapparat, noko som vil vere ein styrke for det skredforebyggande arbeidet. Når ein samstundes oppnår å få samla staten sitt ansvar og oppgåver på området, så ser vi det som ein klar føremon.»

Samferdselsdepartementet etterlyser en nærmere drøftelse om hvor vidtrekkende Norges vassdrags- og energidirektorats ansvar er ment å skulle være på området, og om endringene i dagens regelverk kan ha betydning på andre områder enn det som gjelder skredforebygging. Som det fremgår av nedenstående, vil Olje- og energidepartementet komme tilbake til dette.

Styret i Statens naturskadefond slutter seg også til den nye organiseringen av de statlige forvaltningsoppgavene knyttet til skredforebygging. Det er styrets oppfatning at dersom det skal oppnås en styrket bistand til skredforebygging, er det nødvendig med en styrking av de ressurser som tildeles.

5 Departementets vurdering

Forslaget om endringer i § 1 i naturskadeloven har fått uforbeholden støtte fra høringsinstansene. Endringen i § 1 medfører at Statens naturskadefond ikke lenger får noe ansvar knyttet til sikringstiltak. Dette overføres til Norges vassdrags- og energidirektorat, og omfatter sikring mot skade som direkte skyldes skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv, vulkanutbrudd eller lignende naturulykke.

Siden naturskadeloven ble endret i 1994 har Statens naturskadefonds sikringsmidler i all hovedsak gått til sikring mot skred. Enkelte unntak har vært sikring mot flom og sikring mot stormflo. Etter 1998 har alle fondets midler gått til skred. Det foreslås å videreføre gjeldende praksis med tilskudd til sikring, som innebærer at skred i utgangspunktet vil bli prioritert inntil risiko og sikringsmuligheter for andre naturskader er nærmere utredet.

Sikringsprosjekter som har fått tilsagn om støtte fra Statens naturskadefond vil få tilskudd utbetalt i samsvar med tidligere praksis. Norges vassdrags- og energidirektorat vil i samråd med Statens landbruksforvaltning forvalte gjenstående midler i samsvar med tidligere praksis.

En av Norges vassdrags- og energidirektorats hovedoppgaver i dag er å sikre liv og verdier langs vassdragene, knyttet til blant annet flom- og vassdragsrelaterte skred. Norges vassdrags- og energidirektorat har et godt utbygd regionapparat, og direktoratets helhetlige modell for forebygging mot flom- og vassdragsrelaterte skred er hensiktsmessig for å håndtere tilsvarende statlige forvaltningsoppgaver overfor øvrige typer skred.

Kommunene er ansvarlige for å sikre innbyggere mot naturfarer, og Norges vassdrags- og energidirektorat vil kunne bistå med kompetanse og finansiering av planlegging og gjennomføring av sikringstiltak. Det kan gis bistand til sikringstiltak for å redusere risikoen for eksisterende verdier mot skredulykker. Direktoratet skal prioritere sikring av områder der risikoen er høy og der investeringen i sikring gir størst samfunnsøkonomisk nytte.

En samling av oppgaver i Norges vassdrags- og energidirektorat vil, slik departementet ser det, klargjøre statens ansvar, og medvirke til å effektivisere og styrke statens skredforebyggende arbeid. Det er naturlig og hensiktsmessig at ansvaret også omfatter de sikringsmidler som Statens naturskade- defond i dag har ansvar for etter § 1, første ledd nr. 3 i naturskadeloven.

Tilskuddsordningen i naturskadeloven er i dag nærmere regulert ved en særskilt forskrift fastsatt av Landbruks- og matdepartementet med hjemmel i § 20, annet ledd i naturskadeloven (FOR 2007-05-09 nr. 499: Forskrift om tilskudd til sikring mot naturskader). Forskriften gir nærmere regler om innretning, saksbehandling og kriterier for tilskuddsordningen. Det er i forarbeidene til forskriften forutsatt at sikring mot skred fremdeles skal prioriteres ved tildeling av tilskudd. Som nevnt, har sikringsmidlene de senere årene i sin helhet gått til sikringstiltak mot skred. Dette innebærer imidlertid ikke at sikring mot andre naturskader faller utenfor tilskuddsordningen.

Når Norges vassdrags- og energidirektorat får ansvaret for de statlige forvaltningsoppgavene innen flom- og skredforebygging, vil arbeidet med sikring kunne ses i en større sammenheng, og behovet for regler og prioriteringskriterier, bl.a. i forhold til sikring mot andre naturskader enn skred, bli vurdert av Olje- og energidepartementet. Hvis § 1 i naturskadeloven blir endret slik det foreslås i herværende proposisjon, vil derfor Landbruks- og matdepartementets tilskuddsforskrift bli opphevet.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

For Landbruks- og matdepartementet medfører den nye organiseringen at det ansvaret for sikring mot naturskader som med hjemmel i naturskadeloven har ligget til Statens naturskade- defond blir foreslått overført til Norges vassdrags- og energidirektorat under Olje- og energidepartementet. I statsbudsjettet for 2009 er bevilgningen over post 70 Tilskudd til sikringstiltak m.m. under kap. 1148 foreslått overført fra Landbruks- og matdepartementet til Olje- og energidepartementet.

Norges vassdrags- og energidirektorat vil i 2009 arbeide med organiseringen av forvaltningsoppgavene knyttet til skredforebygging. Utvidelsen av direktoratets ansvar innebærer behov for oppbygging og utvikling av både kompetanse, rutiner og systemer for forvaltningsoppgavene. Dette er omtalt i Olje- og energidepartementets budsjettproposisjon for 2009.

Det forutsettes at overføringen av ansvar skal gjennomføres med virkning fra 1. januar 2009.

7 Merknader til endringen i naturskadeloven

Til § 1 første ledd:

Bestemmelsen slik den gjelder i dag er gjengitt foran under pkt. 3. Det gjøres den endring at nummereringen i første ledd fjernes, slik at det som i dag er leddets nr. 1 legges sammen med innledningssetningen til et nytt første ledd. Konsekvensen er at Statens naturskade- defond ikke lenger skal ha fremme av sikring mot naturskader som en del av sitt ansvar, og ikke kunne gi tilskudd til sikringstiltak av de midler fondet har til disposisjon.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endring i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endring i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven)

I

I lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) gjøres følgende endring:

§ 1 første ledd skal lyde:

Statens naturskadefond har til oppgave å yte erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det ikke

er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig *forsikring*.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.